

Minimální mzdu nezvyšujme. Zrušme ji!

Minimální mzda se v ČR od ledna nového roku (při pracovní době 40 hodin týdně) zvýší z loňských 17 300 Kč na 18 900 Kč hrubého. Komu však zvyšování zákonné minimální mzdy pomáhá, a komu naopak zcela škodí?

Je příznačné, že veřejnost takřka bezvýhradně věří tomu, že zákonná minimální mzda pomáhá především lidem s nízkými příjmy. Jak ale píše Robert Holman ve své základní učebnici mikroekonomie: „*Jestli se ekonomové v něčem shodují, pak je to fakt, že uzákonění minimální mzdy zvyšuje nezaměstnanost.*“ Ačkoli bývá minimální mzda ospravedlňována snahou podpořit nezaměstnané k pracovnímu výkonu a zvýšit příjmy nejhůře placeným zaměstnancům, její skutečné důsledky jsou s tímto záměrem v příkrém rozporu.

Prima facie by se mohlo zdát, že zavedení či zvýšení zákonné minimální mzdy povede k poklesu míry nezaměstnanosti v dané ekonomice, neboť motivuje nezaměstnané k tomu, aby si hledali práci, jež je díky vládnímu podpurnému opatření štedřeji placena. Takový pohled bere v potaz pouze nabídku práce. Mzda pracovníka (tj. cena práce) na volném trhu je však determinována nejen nabídkou práce, ale rovněž poptávkou po ní.

Nominální mzda pracovníka se na konkurenčních trzích zhruba rovná součinu jeho fyzického mezního produktu práce a ceny tohoto výrobního výstupu. Zaměstnavatel do svého podniku přijme nového zaměstnance pouze tehdy, očekává-li, že bude dostatečně produktivní na to, aby mezní příjem z jeho práce pro danou firmu převyšil mezní náklady na jeho zaměstnání.

Zaměstnanecký poměr v zásadě není ničím jiným než dobrovolnou směnou. A to konkrétně takovou, při níž jedna strana směňuje své pracovní nasazení za finanční kompenzaci, zatímco u té druhé je tomu přesně naopak. Jako každá jiná směna, která není uzavírána za přítomnosti donucení či jiné formy násilí některé ze stran obchodu, je i tato pro všechny inherentně výhodná. Kdokoli, kdo takový obchod uzavírá, z něj nutně benefituje, ostatně jinak by k němu ani dojít nemohlo.

I pro ty jedince, kteří jsou málo produktivní a jejichž pracovní úsilí nepředstavuje pro zaměstnavatele nijak zvlášť velký užitek, je jistě výhodnější pracovat za nízké mzdy než nepracovat vůbec, a vzdát se tak hlavního (ne-li jediného) zdroje svých příjmů (pomiňme nyní vliv podpory v nezaměstnanosti a všelijakých dalších sociálních programů). Ale běda, právě minimální mzda tohle znemožňuje! Pakliže je hodnota, kterou zaměstnancova práce představuje pro danou firmu, nižší než výdaje (v podobě minimální mzdy), které musí na jeho zaměstnání vynaložit, prostě a jednoduše zůstane nezaměstnán. Je-li minimální mzda v porovnání s rovnovážnou (tj. tržní) cenou té které práce příliš vysoká, nebudou ji moci pracovníci vykonávat, neboť by tím podnik tratil.

Hlavní důsledek je zřejmý. Nejméně produktivním či nejhůře placeným zaměstnancům, jimž měla minimální zákonná mzda více než komukoli jinému pomoci, toto vládní opatření nejvíce uškodí. Studenti, migranti nebo obecně nedostatečně kvalifikovaní pracovníci jsou tímto nedobrovolně zbaveni možnosti pracovat. A přitom těch, kteří vydělávají několikanásobky minimální mzdy, se tento perverzní relikv z dob socialistických sotva nějak dotkne. Závěr je proto jednoznačný – minimální mzda je buďto zbytečná, nebo naprosto nežádoucí.

Není bez zajímavosti, že těmi nejzavilejšími zastánci minimální mzdy a bojovníky usilujícími o její nepřetržité zvyšování bývají odborové svazy. Rozhodně tak nečiní z jakýchkoli bohubých záměrů, ale výhradně z obavy, že by odborově organizovaným pracovníkům mohli jedinci, kteří se spokojí s nižšími mzdami, ohrozit jejich vysoké příjmy. Například takoví ukrajinští migranti ochotně pracující za nízké mzdy pro ně představují nevídanou konkurenci, jíž se snaží prostřednictvím zvyšování zákonné minimální mzdy zamezit.

Racionální diskuze by měla být vedena nikoli o tom, zda (či případně o kolik) minimální mzdu zvýšit, nýbrž o tom, jestli ji už konečně úplně nezrušit. Je přece trestuhodné bránit pracovat těm, kteří o to mají zájem, když je ze strany podniků zároveň poptávka po tom, aby zaměstnání byli. Minimální mzda není ničím jiným než zavrženíhodným aktem vládního násilí, jež je ospravedlněno leda neznalostí nebo úmyslným popíráním neúprosných ekonomických zákonů.